

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 35

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.3/07>**Брич Л.В.**

Національний університет «Львівська політехніка»

ІНВЕСТУВАННЯ В РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ: НОВІ ЦІЛІ СУЧАСНОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Метою дослідження є дослідження особливостей інвестування в розвиток інтелектуалізації людського капіталу. Доведено, що у сучасному світі, який стрімко еволюціонує від постіндустріального суспільства до інформаційної ери, людський капітал набуває ключової значущості у вирішенні стратегічних завдань управління підприємствами. Визначено, що перехід до суспільства, заснованого на знаннях та інтелектуальних ресурсах, акцентує необхідність розвитку висококваліфікованих, добре освічених працівників, що стають драйверами економічного зростання та інновацій. Людський капітал, визначений як сукупність знань, досвіду, інтелектуальних та психологічних якостей, відіграє критичну роль у продуктивності і конкурентоздатності на ринку. Доведено, що сучасні вчені звертають увагу на необхідність гуманістичного підходу до управління людським капіталом, який б враховував не лише економічні, а й соціальні аспекти роботи. Це включає інвестиції у навчання, професійний розвиток та безперервне оновлення навичок, щоб відповідати вимогам змінюваного технологічного та економічного середовища. Визначено, що інтелектуалізація людського капіталу, тобто збільшення його знань і здібностей, є стратегічним процесом, який забезпечує підприємствам та економікам переваги на світовому рівні через підвищення продуктивності, інноваційності та адаптивності. Доведено, що інтелектуалізація людського капіталу не тільки сприяє економічному зростанню, але й вирішує соціальні проблеми, зменшує нерівності та покращує соціальну мобільність, забезпечуючи більші можливості для всіх верств населення. Цей процес також зміцнює спільноти, роблячи їх більш стійкими до глобальних викликів, таких як кліматичні зміни чи епідемії. Встановлено, що інтелектуалізація людського капіталу є фундаментальним напрямком для розвитку сучасних економік і забезпечення національної стабільності та процвітання.

Ключові слова: інвестиції, людський капітал, розвиток капіталу, державне управління, інтелектуалізація, інвестування.

Постановка проблеми. Сучасні глобальні тенденції спонукають до еволюції з постіндустріального суспільства до суспільства, заснованого на інформації та інтелектуальних ресурсах. У цьому новому етапі, людський капітал виступає як ключовий стратегічний елемент управління підприємствами. Наявність добре освічених та висококваліфікованих працівників є критичною для забезпечення економічного зростання та конкурентоспроможності компаній на ринку. Вчені все частіше підкреслюють необхідність переосмислення ролі людини в соціально-економічних відносинах, змінюючи органічний підхід на більш гуманістичний, де основна увага приділяється управлінню не просто робочою силою, а людським капіталом. Введення терміну «людський капітал» підкреслює важливість людини в економічних системах та акцентує на потребі ефективного

управління працівниками як основним ресурсом підприємства. Людський капітал, який є сукупністю знань, досвіду та інтелектуальних здібностей, стає визначальним у вирішенні питань продуктивності у сучасній епосі. Людський капітал, сформований через інвестиції та нагромадження знань, навичок, здібностей, здоров'я та психологічних якостей, використовується для досягнення конкретних корисних результатів через інтелектуальну працю. Цей вид праці відрізняється від фізичної, оскільки вимагає виконання складних, заздалегідь спланованих завдань. Інтелектуальна діяльність передбачає креативний, інноваційний та нестандартний підхід до розв'язання поставлених задач. Безперечно, інтелектуальний розвиток людини починається з освіти. Висока освіта не тільки забезпечує соціальні гарантії для її носія, але й служить запорукою економічного розвитку

та процвітання як для окремих підприємств, так і для держави в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Більшість вкрай важливих аспектів й проблем інвестування людського капіталу розкривалися в роботах таких вчених як З. Варналій, О. Власюк, Т. Васильців, В. Геєць, З. Герасимчук, Л. Гнилицька, В. Духов, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, З. Живко, О. Захаров, Д. Ковальов, Г. Козаченко, М. Криштанович, О. Силкін, та інші. Проте, значимо при цьому, що ряд теорій і концепцій щодо врахування особливостей інвестування в інтелектуалізацію його досі залишаються не розкритими в повній мірі, що і зумовило вибір даної тематики і її сучасну актуальність.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей інвестування в розвиток інтелектуалізації людського капіталу.

Виклад основного матеріалу. Інтелектуалізація людського капіталу – це стратегічний процес, спрямований на підвищення та розвиток колективних знань, навичок та інноваційних здібностей робочої сили [1–3]. Ця концепція виходить за межі здобуття базової освіти чи технічних навичок, включаючи розвиток критичного мислення, здатностей до вирішення проблем та безперервне навчання у відповідь на зміни в економічному, технологічному та соціальному середовищі [4–5]. Інтелектуалізований людський капітал є ключовим двигуном сучасних економік, оскільки він підвищує продуктивність, сприяє інноваціям та підтримує конкурентні переваги на світових ринках. У міру переходу світу до індустрій, заснованих на знаннях, здатність до інновацій та адап-

тації визначає економічний успіх. Крім того, інтелектуалізація сприяє соціальному розвитку, створюючи більш обізнаних та активних громадян, які краще здатні керувати особистими та суспільними викликами. Це призводить до створення здоровіших, стійкіших спільнот та населення, яке краще підготовлене до участі у демократичних процесах (табл. 1).

У світлі швидких технологічних змін безперервний розвиток навичок є вирішальним. Інтелектуалізація гарантує, що робоча сила може адаптуватися до нових технологій та процесів, забезпечуючи зайнятість і актуальність у швидко змінюваних індустріях. Крім того, інтелектуалізований людський капітал є життєво важливим для вирішення складних глобальних викликів, таких як зміна клімату та світові кризи зі здоров'ям, оскільки інноваційне мислення та спеціалізовані знання є ключовими для розробки нових технологій та стратегій, які сприяють сталості (табл. 2).

Держава відіграє важливу роль у процесі інтелектуалізації людського капіталу через розробку та впровадження освітніх політик, які сприяють навчанню протягом усього життя та підвищенню кваліфікації. Інвестуючи в освіту та професійний розвиток, уряди створюють більш здатну та адаптивну робочу силу [6–10]. Підтримка наукових досліджень та вищих навчальних закладів за допомогою фінансування стимулює виробництво нових знань та інноваційних технологій, підвищуючи інтелектуальний потенціал людського капіталу. Уряди також можуть впливати на інтелектуалізацію, створюючи бізнес-середовище, яке заохочує інновації та підприємництво. Це включає

Таблиця 1

Характеризуючі ознаки інтелектуалізації людського капіталу

Підвищення рівня освіти та навчання		
<i>Постійне оновлення знань і навичок працівників через формальне та неформальне освіту, що відповідає швидким змінам у технологіях та ринкових умовах</i>	<i>Розвиток спеціалізованих навичок, які сприяють кар'єрному зростанню та покращенню професійної майстерності, включно з тренінгами, семінарами та сертифікаційними програмами</i>	<i>Співпраця підприємств з вищими навчальними закладами для створення спеціалізованих програм, які готують студентів до реальних умов роботи в індустрії</i>
Застосування інновацій та креативності в робочому процесі		
<i>Залучення працівників до процесу інновацій, в тому числі через програми ідей та стартап-ініціативи всередині компанії</i>	<i>Розвиток здатності аналізувати, оцінювати інформацію та робити обґрунтовані рішення, що є ключовим в мінливих умовах ринку</i>	<i>Заохочення працівників до експериментування та розробки нових рішень, які можуть стати комерційно успішними</i>
Зміцнення культури знань та обміну інформацією		
<i>Забезпечення відкритого доступу до інформації та ресурсів усередині організації, що сприяє спільному навчанню та розподілу знань</i>	<i>Розвиток програм менторства, де досвідченіші співробітники передають свої знання та досвід молодшим колегам</i>	<i>Впровадження платформ для спілкування та обміну знаннями, які сприяють більшій колаборації та інноваціям на робочому місці</i>

Джерело: сформовано автором

Особливості державного управління інвестування в розвиток інтелектуалізації людського капіталу

Стратегічне планування і регулювання		
<i>Встановлення єдиних вимог до освітніх програм, що відповідають міжнародним нормам та потребам сучасного ринку праці</i>	<i>Прийняття законів та нормативних документів, що регулюють процеси навчання, сертифікацію та акредитацію освітніх установ</i>	<i>Запровадження національних наукових програм, які сприяють розвитку новітніх технологій та методів в галузі освіти та науки</i>
Фінансування та інвестиції		
<i>Забезпечення стабільного фінансування освітніх програм та наукових проектів з державного бюджету</i>	<i>Впровадження податкових пільг та інших заходів для залучення приватних інвестицій у сферу освіти та наукових досліджень.</i>	<i>Надання грантів для дослідників, студентів, стартапів та інноваційних проектів, які вносять вклад у розвиток інтелектуалізації</i>
Співпраця з приватним сектором		
<i>Створення спільних освітніх і наукових програм, які підготовляють студентів до реальних умов роботи</i>	<i>Організація спільних досліджень та розробок між державними науковими установами та приватними компаніями</i>	<i>Запуск та підтримка платформ, які сприяють обміну знаннями та ідеями між державним та приватним секторами, зокрема через технопарки та бізнес-інкубатори</i>
<i>Держава може надавати гранти для спільних наукових проектів, які об'єднують ресурси університетів та приватних компаній, щоб розробляти нові технології та рішення</i>	<i>Створення спільних інноваційних лабораторій на базі університетів та в приватних компаніях, які дозволяють проводити дослідження в області новітніх технологій</i>	<i>Сприяння участі в міжнародних дослідницьких проектах, що залучають іноземні університети та компанії, підвищуючи глобальну конкурентоспроможність наукових досліджень</i>

Джерело: сформовано автором

в себе захист інтелектуальної власності, надання стимулів для стартапів та зниження бюрократичних обмежень, що сприяє атмосфері, де бізнес та інтелектуальний ріст можуть процвітати.

Інвестиції у інтелектуалізацію людського капіталу виправдані завдяки високим віддачам від інвестицій. Такі інвестиції приносять економічне зростання, створюючи більш ефективних, інноваційних та продуктивних працівників і приваблюють інвестиції високої якості від міжнародних корпорацій, які шукають кваліфіковані робочі ресурси з розвиненими здібностями. Крім того, ці інвестиції сприяють більшій соціальній згуртованості та мобільності, зменшуючи соціальні нерівності шляхом надання ширших можливостей для осіб з усіх соціоекономічних верств досягти успіху в меритократичному середовищі.

Інтелектуалізація людського капіталу не є лише освітнім завданням, а широким стратегічним імперативом, який лежить в основі національної конкурентоспроможності, соціального благополуччя та економічної стійкості. Роль держави в цьому процесі є незамінною, оскільки вона закладає основу для суспільства, здатного подолати майбутні виклики через інновації та обізнане громадянство. Таким чином, інвестування в інтелекту-

алізацію людського капіталу – це інвестування у майбутню стабільності та процвітання нації.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що інтелектуалізація людського капіталу має бути детально аналізована на рівні окремих підприємств. У такому аналізі підприємство виступає як основний об'єкт для оцінки процесів інтелектуалізації. На мікрорівні підприємства формуються умови і вимоги, які сприяють розвитку та ефективному використанню людського капіталу, що, в свою чергу, приносить економічний та соціальний ефект. Рівень інтелектуалізації на підприємствах залежить від проведеної кадрової політики, тому важливо дослідити ці тенденції. Через аналіз управлінського обліку необхідно виявити ставлення керівництва до сучасних умов і трендів в управлінні персоналом. Глобальний досвід та наукові дослідження неодноразово підтвердили, що знання, досвід, навички і інтелектуальні здібності працівників, які використовуються у процесі роботи, є ключем до ефективності діяльності підприємства та основою його економічного зростання. Таким чином, інтелектуалізація людського капіталу залишається пріоритетним напрямком досліджень в економічній теорії та невід'ємним аспектом у практиці підприємництва.

Список літератури:

1. Lobanova, L. Human resources management value in knowledge-based society. *Business: Theory and Practice*, 10 (3), 2009, 233–246.
2. Podra, O., Kurii, L., Alkema, V., Levkiv, H., & Dorosh, O. Theoretical aspects of human capital formation through human potential migration redistribution and investment process. *Business: Theory and Practice*, 21 (1), 2020, 71–82.
3. Azhazha, M. A. Intellectualization of the economy: innovation and human potential in the conditions of globalization. *Problems of Economics and Management* (pp. 11–17). Lviv: Lviv Polytechnics, National University, 2008.
4. Backman, M. Human capital in firms and regions: impact on firm productivity. *Papers in Regional Science*, 93 (3), 2014, 557–575.
5. Dewi, Yu., Dwiatmadja, Chr., Suharti, L. A qualitative study on learning organization as an essential action lowering skill mismatch effects. *Business: Theory and Practice*, 20, 2019, 50–60.
6. Bilan, Y., Mishchuk, H., & Dzhyhar, T. Human capital factors and remuneration: analysis of relations, modelling of influence. *Business: Theory and Practice*, 18, 2017, 208–214.
7. Al-Ayed, S. I. The impact of strategic human resource management on organizational resilience: an empirical study on hospitals. *Business: Theory and Practice*, 20, 2019, 179–186.
8. Goos, M., Konings, J., & Vandeweyer, M. Employment growth in Europe: the roles of innovation, local job multipliers and institutions. *Local Job Multipliers and Institutions*, 2015, № 15–10.
9. Al-Tit A, Suifan, T The mediating role of job characteristics in the relationship between organizational commitment and job satisfaction. *International Journal of Business and Management*, 10 (9), 2015, 215–222.
10. Boon C, Eckardt R, Lepak D, Boselie P Integrating strategic human capital and strategic human resource management. *The International Journal of Human Resource Management*, 29 (1), 2018, 34–67.

**Brych L.V. INVESTING IN THE DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL
INTELLECTUALIZATION: NEW GOALS OF MODERN STATE MANAGEMENT**

The purpose of this study is to explore the specifics of investing in the development of the intellectualization of human capital. It is proven that in the modern world, which is rapidly evolving from a post-industrial society to an information age, human capital becomes critically important in solving strategic management tasks of enterprises. It is identified that the transition to a society based on knowledge and intellectual resources underscores the need for the development of highly qualified, well-educated workers who become drivers of economic growth and innovation. Human capital, defined as a combination of knowledge, experience, intellectual and psychological qualities, plays a crucial role in productivity and market competitiveness. Modern scholars emphasize the need for a humanistic approach to human capital management, which should consider not only economic but also social aspects of work. This includes investments in education, professional development, and continuous skill renewal to meet the demands of the changing technological and economic environment. It is determined that the intellectualization of human capital, i.e., the enhancement of its knowledge and skills, is a strategic process that provides enterprises and economies with advantages on a global scale by increasing productivity, innovativeness, and adaptability. It is proven that the intellectualization of human capital not only promotes economic growth but also addresses social issues, reduces inequalities, and improves social mobility, providing greater opportunities for all strata of the population. This process also strengthens communities, making them more resilient to global challenges such as climate change or epidemics. It is established that the intellectualization of human capital is a fundamental direction for the development of modern economies and ensuring national stability and prosperity. Investments in the intellectualization of human capital are justified by high returns on investments. Such investments bring economic growth by creating a more efficient, innovative and productive workforce and attract high-quality investment from international corporations seeking skilled labor resources with advanced capabilities.

Key words: investments, human capital, capital development, state management, intellectualization, investing.